

Сања Сворцан Поповић,
учитељица,
ОШ „Уједињене нације“,
Београд
sanjasvorcan@gmail.com

ИСКУСТВО ЈЕДНЕ УЧИТЕЉИЦЕ

Почиње нова школска година, све из почетка, поново прваци. Мала, насмејана и радознала лица ће сести у школске клупе. Педагог школе ми саопштава бројно стање новоуписаних у мој разред... и да је једно дете... дете са аутизмом. Шта то беше аутизам? Ах, да... сетих се филма “Кишни човек”... Мисли су ми се убрзале, а мноштво питања се ројило по мојој глави... А шта ја могу да радим са њим? Па, ја нисам завршила Дефектолошки факултет! Шта ће рећи остали родитељи, они ће сигурно плашити, мислиће да ће ометати образовање њихове деце? Како ће га друга деца прихватити? Сигурно ће га задиркивати и смејати му се!? Ужас, шта ме чека?!

Не! Сања! Зауоставила сам навалу страха! Од тебе све зависи! Какав ти будеш имала став према свему, тако ће се понашати и остали. Учитељица личним примером учи децу о односу према другима. Ако она није сигурна у циљ, деца ће то осетити.

Осмислила сам кораке до његовог доласка у одељење. Шта прво учинити? Како почети? Упознала сам се са мајком дечака. Мајка ме је припремила тј. обучила, **дала ми информације** о потешкоћи њеног сина. Покушала је да ми да до знања да је он дете као и сва остала деца. У почетку, док сам само слушала приче о томе како дете функционише, како његова породица функционише, осећала сам сажаљење, страх да не повредим дететова осећања и очекивања мајке. Чинило ми се да су то били превелики захтеви. И, прионула сам на посао сурфујући по интернету да што више сазнам о аутизму. Прикупила сам неке основне информације, али то је било премало... то је само теорија.

Једног дана сам упознала прелепог дечака, сјајних, озарених очију. Поглед му је лутао у даљини, у његовом свету. Помазила сам га по косици, а он се удаљио. Болно. Дечак који је невербалан... не знам шта осећа, шта мисли, шта жели, шта му смета. Но, мој задатак је првенствено био да учиним све га деца **прихвате**.

Договорила сам се са мајком да би било добро да **на родитељском састанку** исприча нешто о свом детету. Тако је и било. Упознала је родитеље са тим шта је то аутизам и зашто

je za dete sa аутизмом добро да буде са својим вршњацима у одељењу. Као учитељица, ја сам им објаснила да њихова деца неће ништа губити од наставе због дечака, јер ће за њега бити осмишљаван **индивидуални образовни програм**, у чијој реализацији ће, поред мене, учествовати и **педагошка асистенткиња**. Наш заједнички задатак је да га деца лепо прихвате. То је зависило од свих нас заједно.

Како смо радиле?

Почетак је био изузетно тежак. Требало је објаснити деци да нисмо сви исти. Лазину различитост у односу на себе су видели само у томе да је он „дете које не говори“. Мајка је долазила у школу са страхом да му се нешто не догоди, да не одлута. Асистенткиња је била стално уз њега, и на одморима.

На самом почетку, нису сва деца прихватила Лазара... нису знали како да се друже са њим. Из дана у дан је интересовање за Лазара расло. Био им је занимљив, јер им је гестовима показивао шта жели, а касније су деца била та која су мени “преводила” његове жеље, попут тога да жели да пије, једе, да иде у тоалет, да је тужан, гладан... Сви смо учили његове гестове. Он је на макробиотичкој исхрани. Да ли можете да замислите занимљиво проведени велики одмор испробавајући његову храну?

Веома поучна прича која ми је помогла у социјализацији и прихватању различитости је књига “Ко је Лорет”⁽¹⁾ ауторке Флоранс Кадје¹. Књига је богата илустрацијама и има само 35 страна. И тако, заједно читајући књигу, дошли смо до сазнања о важности разумевања и укључивања свих; о томе да свако има шта да понуди и да научи другог; и тако, деца су још тада, у првом разреду, закључила да од Лазара, који јесте другачији, могу нешто да науче.

На часовима ликовног смо у првом разреду често имали групне радове. Једва се наш „чистунац“ навикао да умочи прст у темперу и да отискује. Посматрајући своје другаре и другарице и он је прихватио игру – утицај вршњака је заиста пресудан у неким ситуацијама. Данас са задовољством отискује и показује своја уметничка дела.

Сви смо били скептични и уплашени да ли ће успети наш у рад са дететом, а у исто време сви смо били пуни ентузијазма, топлине, љубави, разумевања и стрпљења. Успели смо да деца схвате и поштују различитост. Деца су почела да га воле, неизмерно, и да му пружају подршку у сваком тренутку. Психички смо се мало опустили, асистенткиња, мајка и ја.

1) „Ко је Лорет“, Флоранс Кадје, Илустр. Стефан Жирел, Превод Ива Брдар, Издавач: Баобаб, Београд, 2006.

Свакодневно смо водиле кратке разговоре о дешавањима и постигнућима, као и о томе шта су нам даљи планови.

Лазара више није доводила асистенткиња у учионицу, већ другари. Остављали смо га самог са другарима за време одмора. Сада, у трећем разреду, он је задужен да иде по ужину за другаре из разреда. Учествоје у групним радовима на часовима природе и друштва уз помоћ асистенткиње и другара и другарица. Припрема се за час као и остали ђаци. Одлазимо и у позориште. Први пут са мамом у пратњи, следећи пут само са другарима. То је било изванредно искуство и за њега и за нас. Учествовао је у заједничким приредбама. Другари су му помогли у извођењу кореографије. Касније смо схватили да он у ствари не воли, за сада, наступе пред непознатом публиком, тако да смо престали да га укључујемо. **И он има право избора.**

Заједничка сарадња између мајке, асистенткиње и мене, довела је до жељеног циља. Тај ланац је неопходан за било који успех. Нико не може сам. Социјализација детета је првенствено задатак учитељице тј учитеља. Асистенткиња је мост између мене, друге деце и детета са потешкоћом. Стручност асистенткиње, њене идеје, њено познавање метода рада са децом са потешкоћама, било је од изузетне важности за постизање изузетних образовних резултата које је наш дечак постигао. Мајка нам помаже у припреми за часове. Прикупља наставна средства, слике, радни материјал... И свакодневно вежба и ради са дететом оно што се радило у школи. Неопходно је развити добар партнерски однос са родитељима деце са потешкоћама у развоју. Ми смо тим.

Лазар је сада трећи разред. До сада је радио по ИОП-у из свих предмета. Мислим да ћемо, с обзиром на Лазарев напредак, ускоро прећи на индивидуализован план рада из неких предмета.

Процес социјализације је изванредан. Лазар се игра са својим другарима, део је одељења, зна њихова имена. Има најбоље другаре. Ако не дође у школу, деца увек прокоментаришу да је “безвезе” без њега. Редовно одлази после школе у дечији паркић и дружи се са другарима из школе. И другари из других одељења су га упознали тако да се сви заједно дружимо и пазимо једни на друге. Другари га радо позивају на рођендане. Родитељи се међусобно друже и сарађују.

Скоро сам са децом радила причу “Павко” у циљу развоја критичког мишљења, где је деца требало да опет уоче различитост међу децом, важност прихватања других, и важност укључивања свих. Радећи на томе, дошла сам до закључка да деца Лазара заправо

Të gjithë në shkollë, ardhmëria për të gjithë!
Svi u školu, budućnost za sve!

Savore anë škola, avutnipe pala savore! Irāny az iskola, mindannyiunk jövője!

дoживљавају као себи равног.

Деца су на радионици на тему “Да имам моћ” рекла да би волела да Лазар проговори и да заједно са њима пева, док је Лазар написао да би волео да сви на свету буду срећни. А ви?

Да ја имам моћ - волела бих да моје колеге и колегинице које буду читале овај текст разумеју колико је важно децу са тешкоћама у развоју у редовној настави прихватити, пружити им љубав, пажњу, осећај сигурности. Бити веома стрпљив и не одустајати, и имати много разумевања како за дете тако и за породицу. Ми, као учитељи, смо ту да им на путу њиховог одрастања помогнемо, и да их прихватимо и учинимо им образовање могућим, то је наша дужност.

На том путу треба бити домишљат и креативан и отвореног срца! То ја препознајем као пут ка нашој личној и заједничкој срећи.